

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΗ

ΚΥΠΡΟΣ

Μάρτιος 2020

Αλέξανδρος Κληρίδης

Δικηγόρος

Φοίβος Χρ. Κληρίδης & Συνεργάτες ΔΕΠΕ

Η προστασία των δικαιωμάτων των ασθενών απορρέει από διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις και άλλες νομικές πράξεις και, ιδιαίτερα, από τις εκάστοτε διεθνείς συμβάσεις που κυρώνει η Κυπριακή Δημοκρατία, από τη Διακήρυξη για την Προαγωγή των Δικαιωμάτων των Ασθενών στην Ευρώπη της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Δικαιωμάτων των Ασθενών καθώς και το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ενσωματώθηκε στη Συνταγματική Συνθήκη που υπογράφηκε στις 29 Οκτωβρίου 2004,

Η ερμηνεία του όρου «ασθενής» όπως υπάρχει εντός του ειδικού νόμου **περί της Κατοχύρωσης και της Προστασίας των Ασθενών Νόμος (1) (I)/2005** είναι «φυσικό πρόσωπο το οποίο πάσχει από οποιαδήποτε ασθένεια ή πάθηση ή κάθε πρόσωπο το οποίο ζητά ή στο οποίο παρέχεται φροντίδα υγείας».

Οποιοδήποτε άτομο, συμπεριλαμβανομένου και των ασθενών, που βρίσκεται εντός της Δημοκρατίας έχει κάποια βασικά και θεμελιώδη δικαιώματα τα οποία πηγάζουν από το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας αλλά και των Ευρωπαϊκών Συμβάσεων και Κανονισμών.

Τα ουσιαστικά δικαιώματα τα οποία έχει και θα πρέπει να διεκδικήσει ένα άτομο ασθενής στην Δημοκρατία βάσει του Συντάγματος ασφαλώς, είναι το δικαίωμα στη ζωή και στη σωματική ακεραιότητα (άρθρο 7), να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια και απάνθρωπη ή ταπεινωτική τιμωρία ή μεταχείριση (Άρθρο 8), το δικαίωμα της ελευθέριας και προσωπικής ασφάλειας (Άρθρο 11), ελεύθερης μετακινήσεως εντός του εδάφους της Δημοκρατίας (Άρθρο 13), όλοι είναι ίσοι

ενώπιον του νόμου, της διοικήσεως και της δικαιοσύνης και να δικαιούνται να τύχουν ίσης προστασίας και μεταχειρίσεως (Άρθρο 28).

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο πέραν των βασικών άρθρων της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων Ανθρώπου τα οποία καθρεπτίζουν τα πλείστα άρθρα του Συντάγματος, (πιο πάνω), βασικό είναι το **Άρθρο 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο αναφέρει ρητά ότι «*Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας του ανθρώπου.*»

Βασισμένο σε αυτό το άρθρο έχει δημιουργηθεί και η πλέον πιο συγκεκριμένη και **ειδική Χάρτα Δικαιωμάτων Ασθενών** στην οποία συμπεριλαμβάνονται ουσιαστικές αναφορές σε δικαιώματα όπως το «Right to Preventive Measures, Right of Access, Right to Information, Right to Consent, Right to Free Choice, Right to Privacy and Confidentiality, Right to Respect of Patients' Time, Right to the Observance of Quality Standards, Right to Safety, Right to Innovation, Right to Avoid Unnecessary Suffering and Pain, Right to Personalized Treatment, Right to Complain, Right to Compensation, Right to Active citizenship.»

<http://health-rights.org/index.php/cop/item/european-charter-of-patients-rights>

Εξαιρετικής σημασίας είναι η νομολογία που υπάρχει σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο όπου έχει αποφασιστεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ότι τα κράτη μέλη έχουν **θετική υποχρέωση** να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να προστατεύσουν την ζωή και την δημόσια υγεία. **Calvelli and Ciglio v Italy 2002.**

Επιπρόσθετα στην υπόθεση **Mehmet Şentürk and Bekir Şentürk v Turkey** αποφασίστηκε ότι πρώτο, υπήρχε ευθύνη κάτω από το Άρθρο 2 για την άρνηση ιατρικής φροντίδας που ήταν γενικά διαθέσιμη στο κοινό, όταν μια γυναίκα πέθανε αφού το ιατρικό προσωπικό ενός κρατικού νοσοκομείου της είχε αρνηθεί

θεραπεία την στιγμή που η κατάσταση της ήταν απειλητική για τη ζωή της, επειδή δεν μπορούσε να καταβάλει εκ των προτέρων προκαταβολή για την αναγκαία εγχείρηση.

«It reiterated that failure by a State to comply with its duty to protect a person's physical well-being amounted to a breach of the substantive aspect of Article 2 of the Convention»

Και δεύτερο ότι όταν μια «συστηματική ή οργανωτική δυσλειτουργία της νοσοκομειακής υπηρεσίας έχει ως αποτέλεσμα να στερείται ο ασθενής την πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη έκτακτης ανάγκης και οι αρχές γνώριζαν ή έπρεπε να γνώριζαν τον κίνδυνο αυτό και δεν έλαβαν τα αναγκαία μέτρα για την αποφυγή της εμφάνισης αυτού του κινδύνου, θέτοντας έτσι γενικά σε κίνδυνο τη ζωή των ασθενών, συμπεριλαμβανομένης τη ζωή του αιτητή το κράτος καταδικάζεται. **Lopes de Sousa Fernandes v Portugal (2017) para 192**

Στη Κυπριακή Δημοκρατία η ειδική νομοθεσία αναφορικά με τα δικαιώματα ασθενή είναι ο **Περί της Κατοχύρωσης και της Προστασίας των Ασθενών Νόμος (1) (I)/2005** ο οποίος κατοχυρώνει τα δικαιώματα των ασθενών. Δικαιώματα τα οποία όπως ο ίδιος ο νόμος τα αναφέρει αποτελούν τα πιο κάτω:

Δικαιώματα

- (α) Δικαίωμα σε φροντίδα υγείας και θεραπεία
- (β) Αξιοπρεπή μεταχείριση
- (γ) Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας
- (δ) Ισότιμη φροντίδα υγείας χωρίς δυσμενείς διακρίσεις
- (ε) Φροντίδα υγείας σε περιπτώσεις επείγοντος ιατρικού περιστατικού ή κατάστασης σοβαρού κινδύνου εντός εύλογου χρόνου και κατά τον μέγιστο βαθμό των ικανοτήτων του παροχέα υπηρεσιών υγείας
- (στ) Δικαίωμα σε πληροφόρηση

[A4%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20%CE%94%CE%95%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3.pdf](#)

Σημαντική είναι η αναφορά στο Άρθρο 8 του Κώδικα ότι ο «ιατρός μπορεί να αρνηθεί υπηρεσία σε ασθενή εξαιρουμένων περιπτώσεων επείγουσας ανάγκης ή ανθρωπιστικού καθήκοντος».

Συνεπώς όπως φαίνεται από την υφιστάμενη Ευρωπαϊκή Νομολογία, το κράτος έχει θετική υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα για να προστατεύσουν την ζωή και την δημοσιά υγεία, *Calvelli and Ciglio v Italy* 2002.

Το κράτος είναι υποχρεωμένο να έχει σε εφαρμογή ένα ιατρικό σύστημα το οποίο μπορεί να ανταποκριθεί και αν δεν ανταποκριθεί αυτό καταδικάζετε *Mehmet Şentürk and Bekir Şentürk v Turkey*.

Και ενώ οι γιατροί βάσει του δικού τους Κώδικα Δεοντολογίας έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν να παρέχουν την υπηρεσία τους σε ασθενή εξαιρουμένων περιπτώσεων επείγουσας ανάγκης ή ανθρωπιστικού καθήκοντος,

οι ασθενείς έχουν θεμελιώδη δικαιώματα βάσει ειδικής νομοθεσίας, των άρθρων του Συντάγματος και τους Χάρτες Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παραβίαση οποιουδήποτε από τα πιο πάνω δικαιώματα θα πρέπει να καταγγεληθεί αμέσως στους Λειτουργούς Δικαιωμάτων Ασθενών που υπάρχουν στα κρατικά νοσοκομεία και σε όλες τις περιπτώσεις γραπτός να αποστέλλεται το παράπονο αναφορικά με την παραβίαση προς όλους τους εμπλεκόμενους συμπεριλαμβανομένου και του Υπουργείου Υγείας.